

به نام خدا

هدیه‌های آسمان

تعلیم و تربیت اسلامی

ششم دبستان

۱۳۹۵

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

هدیه‌های آسمان (تعلیم و تربیت اسلامی) ششم دبستان - ۳/۳
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری
پرویز آزادی، فریال آمار، غلامرضا حیدری ابهری، سیدمحمد دلبری، یاسین شکرانی،
سید سجّاد طباطبایی نژاد، محمود متوسّل آرائی، سیدمحمد مهاجرانی و ناهید نسّاجی (اعضای
شورای برنامه‌ریزی)

فریال آمار، غلامرضا حیدری ابهری، یاسین شکرانی، سید سجّاد طباطبایی نژاد و سیدمحمد
مهاجرانی (اعضای گروه تألیف) - محمد دانشگر (ویراستار)

اداره‌ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
لیدا نیک‌روش (مدیر امور فنی و چاپ) - مجید ذاکری‌یونسی (مدیر هنری) - مجتبی احمدی
(طراح گرافیک و صفحه‌آرا) - شیوا ضیایی، یاسمن ثروتیان، صبا صفا و حسین آسیوند
(تصویرگران) - اعظم لاریجانی (عکاس) - صبا صفا (طراح جلد) - فاطمه باقری مهر، مریم
جعفرعلیزاده، شاداب ارشادی، فاطمه پزشکی، حمید ثابت کلاچاهی و راحله زادفتح‌اله
(امور آماده‌سازی)

تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره‌ی ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن: ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

اداره‌ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

شرکت افست «سپامی عام» (www.offset.ir)

چاپ اول ۱۳۹۵

نام کتاب:
پدیدآورنده:
مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف:
شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف:

مدیریت آماده‌سازی هنری:
شناسه افزوده آماده‌سازی:

نشانی سازمان:

ناشر:

چاپخانه:

سال انتشار و نوبت چاپ:

برای دریافت فایل pdf کتاب‌های درسی به پایگاه کتاب‌های درسی به نشانی www.chap.sch.ir و

برای خرید کتاب‌های درسی به سامانه فروش و توزیع مواد آموزشی به نشانی www.irtextbook.ir

یا www.irtextbook.com مراجعه نمایید.

کلیه‌ی حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هر گونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

شابک -۲۴۸-۰۵-۹۶۴-۰۹۷۸-۰ ۹۷۸-۹۶۴-۰۵-۲۴۸-۰ ۹۷۸-۹۶۴-۰۵-۲۴۸-۰

با نشاط و خرمی درس هایتان را خوب بخوانید و اخلاق خود را نیکو کنید
سعی کنید برای اسلام و کشورتان مفید باشید.

امام خمینی (ره)

فهرست

۸	یکتا	درس اوّل
۱۴	بهترین راهنمایان	درس دوم
۱۸	سرور آزادگان	درس سوم
۲۴	باغ سرّی	درس چهارم
۲۸	شتربان با ایمان	درس پنجم
۳۴	سیمای خوبان	درس ششم
۴۰	دست در دست دوست	درس هفتم
۴۶	دوران غیبت	درس هشتم
۵۰	جهان دیگر	درس نهم

۵۸	آداب زندگی	درس دهم
۶۲	راه تندرستی	درس یازدهم
۶۸	سفرهای با برکت	درس دوازدهم
۷۴	عید مسلمانان	درس سیزدهم
۷۸	راز موفقیت	درس چهاردهم
۸۴	سرزمین‌های همیشه سبز	درس پانزدهم
۹۲	زیارت	درس شانزدهم
۹۸	دانش‌آموز نمونه	درس هفدهم

همکار گرامی، معلم عزیز

با اهدای سلام و آرزوی توفیق و سلامتی برای شما همکار محترم؛ به منظور پیشبرد بهتر فرایند یاددهی - یادگیری در آموزش این کتاب، توجه شما به چند نکته جلب می‌شود:

۱- به منظور تحقق اهداف درس، آیات و احادیث بسیاری به کار گرفته شده است تا دانش‌آموزان به تدریج دریابند که دین را باید از منابع معتبر آن (کلام خدا و معصومان) دریافت کنند که از هر خطا و اشتباهی به دور هستند.

۲- برای تثبیت و تعمیق مطالب در پایان برخی از درس، بخشی با عنوان نیایش آمده است.

۳- مراجعه به راهنمای معلم برای تدریس این کتاب ضروری است.

۴- تدریس برخی درس می‌تواند به صورت پیمانه‌ای صورت گیرد؛ یعنی با توجه به مناسبت‌های گوناگون و یا احساس نیاز آموزگار، برخی درس را خارج از ترتیب موجود می‌توان تدریس کرد.

۵- ارزشیابی درس هدیه‌های آسمان به صورت توصیفی صورت می‌پذیرد. برای کسب اطلاعات بیشتر درباره شیوه‌ها و ابزار ارزشیابی به کتاب راهنمای معلم مراجعه کنید.

۶- با توجه به اینکه تصاویر در تثبیت اهداف درس نقش مهمی دارد، لازم است همکاران محترم در راستای آموزش مفاهیم درس از شیوه تصویرخوانی نیز استفاده نمایند.

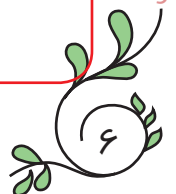
۷- محتوای آموزشی درس هدیه‌های آسمان از اجزایی تشکیل شده است. به صورت خلاصه به این اجزا اشاره می‌شود. تفصیل مطالب در راهنمای معلم آمده است:

عنوان درس: عنوان، مستقیم و غیرمستقیم، گویای چکیده و محتوای اصلی درس است و با ایجاد حس کنجکاوی در دانش‌آموزان، انگیزه یادگیری را در آنها تقویت می‌کند.

متن درس: شامل بخشی از مفاهیم و اهداف اصلی درس است.

علاوه بر این دو بخش، که مفاهیم درس را مطرح می‌کند، فعالیت‌های گوناگونی متناسب با هر درس پیش‌بینی شده است که با مشارکت دانش‌آموزان انجام می‌شود. انتظار می‌رود همه‌ی دانش‌آموزان در بخش‌های گوناگون درس مشارکت کنند.

اگر دانش‌آموزی نتوانست در یک بخش فعالیت، به صورتی مؤثر مشارکت کند، در بخش دیگر به او توجه شود. عناوین و شرح فعالیت‌هایی که در جهت تثبیت، تعمیق، توسعه و تعمیم مفاهیم آموزشی برنامه‌درسی طراحی شده به این قرار است:

ردیف	عنوان فعالیت	شرح فعالیت
۱	برایم بگو	جمع بندی و نتیجه گیری درس
۲	ایستگاه فکر	برقراری ارتباط بین مفاهیم ارائه شده و دستیابی به یافته های جدید
۳	تدبّر کنیم	جمع بندی و نتیجه گیری مفاهیم درس در قالب آیات و احادیث کوتاه
۴	بررسی کنید	تثبیت، توسعه و تعمیم مفاهیم براساس مرور اطلاعات
۵	کامل کنید	تکمیل و تثبیت اهداف براساس دریافت رابطه ی مفاهیم
۶	ایستگاه خلاقیت	تثبیت و عمیق مطالب آموزش داده شده در قالب اجرای نمایش، خط خوش، نقاشی و نامه نگاری
۷	گفت و گو کنید	تثبیت مفاهیم درس از طریق ارائه ی نظریات و تجربه در گروه و مشارکت در جمع بندی
۸	ببین و بگو	تعمیق مفاهیم درس با پاسخ به پرسش های مطرح شده از طریق تصویرخوانی
۹	بگرد و پیدا کن	تثبیت و تعمیق مطالب آموزش داده شده با فعالیت عینی و ملموس
۱۰	همخوانی کنیم	تثبیت مفاهیم درس از طریق خواندن شعر به صورت گروهی با آهنگ و لحن مناسب
۱۱	تحقیق کنید	تثبیت، توسعه و تعمیم مفاهیم با جمع آوری اطلاعات از منابع مختلف
۱۲	خاطره گویی	تثبیت، توسعه و تعمیق یادگیری با ایجاد ارتباط میان مفاهیم درس و تجربیات دانش آموز
۱۳	دعا کنیم	تثبیت و تعمیق مطالب آموزش داده شده با راز و نیاز یا بیان درخواست و احساسات
۱۴	با خانواده	بسط یادگیری و تقویت نگرش دانش آموز به مفاهیم دینی، برای بروز رفتار دینی از طریق جست و جوی مصداق های تازه از مفاهیم، با کمک و همفکری اعضای خانواده

آرزوی گروه قرآن و معارف اسلامی، توفیق روزافزون همکاران عزیز در رشد و پرورش دینی امیدهای آینده ی کشور است. پایگاه اینترنتی گروه با قرار دادن اخبار، بخشنامه ها، نسخه های الکترونیکی کتاب های درسی، متون کمک آموزشی، کتاب های راهنمای معلم و... در خدمت شما آموزگاران گرامی است.

گروه قرآن و معارف اسلامی
دفتر تألیف کتاب های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

<http://qm-dept.talif.sch.ir>

یکتا

آنگاه که شب درآید و تاریکی آن بر جهان چیره شود،
آنگاه که ستاره‌ای بدرخشد و چشم‌ها از دیدنش خیره شود
و آنگاه که
تو را می‌ستایم.

هرگاه
هرگاه به آسمان و زمین،
به صخره‌ها و کوه‌های سنگین
یا به درختان و گل‌های رنگین می‌نگرم،
تو را سپاس می‌گویم.
ای خدایِ مهربانِ من!
نسیمِ روح‌افزا نشانی از مهربانی‌ات
بادهای باران‌زا گواهِ رحمتِ آسمانی‌ات
صخره‌های سترگ^۱، کوه‌های بزرگ، رودهای جاری و دریا‌های پهناور، نشان دانایی و توانایی‌ات.

تو را سپاس می‌گویم
که عطا‌هایت از سرِ مهربانی و نعمت‌هایت همگانی است.
به تو ایمان دارم و از تو راه می‌جویم
تنها از تو یاری می‌طلبم
و به تو تکیه می‌کنم
تو که در دوستی، بی‌همانند
در مهربانی، بی‌مانند
در بخشش، یکتا

۱- سترگ: بزرگ

و در لطف و نوازش، بی‌همتایی.
تو که پدیدآورنده‌ی آفریدگان
و مالک زمین و آسمانی.
از هر کس به من نزدیک‌تر
و از هر دوستی با من آشنا‌تری.
ای خدای مهربان!
بیناترین بینا، زیباترین زیبا،
داناترین دانا،
خدای یکتا
خدای یگانه و بی‌همتا.
تو را این‌گونه سپاس می‌گوییم:

«الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ»

بدانیم

یکی از اصول دینی ما مسلمانان «توحید» است. توحید یعنی خداوند یکتاست و جز او خدایی نیست. همه‌ی مسلمانان خدای یکتا را می‌پرستند؛ از دستورهای اطاعت می‌کنند و خواسته‌های خود را تنها به درگاه او می‌برند.
آنها هر روز در اذان، اقامه و نماز به یکتایی و یگانگی پروردگار شهادت می‌دهند و او را ستایش می‌کنند. خدایی که مهربان‌ترین مهربانان، بخشنده‌ترین بخشندگان، داناترین دانایان و تواناترین قدرتمندان است؛ یکتا و یگانه‌ای که هیچ مثل و مانندی ندارد.

خدا!

تو یگانای و دانا
تو که پاکی و توانا
که از آسمان بارد
به زمین قدم گذارد
ز دل زمین بچو شد
که از آب آن بنو شد
که به برگ گل شنید
که گل از چمن بچیند
گل و سبزه را کشیدی
همه را تو آفریدی

ناصر علی اکبر سلطان با اندکی تغییر

تو خدای بی نظیری
تو چه خوب و مهربانی
تو به گوش ابر خواندی
تو به آفتاب گفتی
تو به چشمه یاد دادی
به گیاه تشنه گفتی
تو به ژاله امر کردی
به خزان اجازه دادی
به هزار نقش زیبا
شب و روز و کوه و دریا

- در شعر به کدام صفات خداوند اشاره شده است؟
- پیام شعر را در چند جمله برای دوستانتان بیان کنید.
- چه ارتباطی میان پیام شعر و موضوع درس وجود دارد؟

این سوره را بخوانید و ترجمه‌ی آن را بنویسید.

به نام خداوند بخشنده مهربان

- بگو او (۱)
- خداوند است (۲)
- فرزندی ندارد و (۳)
- و همتا و همانندی (۴)

● نام این سوره چیست؟

.....

● در این سوره به کدام صفتهای خداوند اشاره شده است؟

.....

● به نظر شما چرا سوره به این نام معروف شده است؟

.....

● چه ارتباطی میان معنای سوره و موضوع درس وجود دارد؟ بادوستان خود در کلاس گفت‌وگو کنید.

کامل کنید

با استفاده از کلمه‌های زیر، یک متن در ستایش خداوند یا گفت‌وگو با او بنویسید.

آرزو

دوست

آفریننده

مهربان

روشنایی

صمیمی

بخشنده

دانا

یگانه

توانا

زیبایی

Blank writing area with a red border and a yellow paperclip at the top left. The area contains several horizontal dashed lines for writing.

خداوندا!

بامهربانی‌ات، سپیده‌ی صبح را نشان دادی
وبابزرگی‌ات، تاریکی شب را به روشنائی روز تبدیل ساختی
واز دل سنگ‌های سخت، آب‌های کواراروان کردی

واز ابرها، آبی فراوان فرو فرستادی
وخورشیدوماه را چراغ درخشان قرار دادی.
صدایم را بشنو و دعایم را اجابت فرما!

ای مهربان‌ترین مهربانان!

بهترین راهنمایان

درس دوم

«از مسیر اصلی می‌رویم؛ نه از بیراهه. مراقب پرتگاه‌ها هستیم. اگر کسی از حرکت باز ماند، او را تنها نمی‌گذاریم و همه به او کمک می‌کنیم. تک‌روی نمی‌کنیم. همگی پشت‌سر راهنما حرکت می‌کنیم. به طبیعت آسیب نمی‌زنیم و از شتاب‌زدگی پرهیز می‌کنیم...»

آقای رحمتی نکات ضروری را پای کوه به گروه ما تذکر می‌دهد و حرکت را آغاز می‌کنیم. او مربی قرآن ماست. این هفته قرار است جلسه را بالای کوه نزدیک شهر تشکیل دهیم.

از دامنه‌ی کوه بالا می‌رویم.

چه هوای پاکی! چه منظره‌ی با شکوه و بی‌نظیری!

سراسر دشت‌ها و دامنه‌ها در برابرمان است و تمام شهر را با یک نگاه می‌بینیم!

بعد از ساعتی حرکت، کنار هم می‌نشینیم. آقای رحمتی می‌گوید:

«موضوع این جلسه‌ی ما «بهترین راهنمایان» است. خیلی‌ها ما را در زندگی راهنمایی می‌کنند و به ما کمک می‌رسانند؛ اما یادمان باشد که راهنمایان اصلی و حقیقی ما کسانی هستند که خدای مهربان آنها را انتخاب کرده است. پیامبران و امامان بهترین راهنمایان ما هستند.»

بعد از این مقدمه، بچه‌ها یکی یکی صحبت کردند:

– پیامبر کسی است که از سوی خدا انتخاب شده است. او

«پیام» خدا را برای مردم می‌آورد و آنها را به پرستش خدای یگانه دعوت می‌کند.

– پیامبران از بین خود مردم انتخاب می‌شدند و زندگی

آنان مثل همه‌ی مردم بود. کار می‌کردند؛ چوپانی،

کشاورزی و کارهای دیگر و برای خانواده‌شان زحمت

می‌کشیدند.

– بعضی از پیامبران کتاب آسمانی داشتند؛ مثل

تورات، انجیل و قرآن.

– گاهی پیامبران برای اینکه ثابت کنند پیامبر هستند از «مُعْجِزَه» استفاده می‌کردند؛ یعنی کارهایی می‌کردند که مردم عادی نمی‌توانستند انجام دهند. این معجزات، دلایل روشنی بود که نشان می‌داد آنها از سوی خدا فرستاده شده‌اند.

– اولین پیامبر خدا، حضرت آدم (علیه‌السلام) بود و آخرین پیامبر، حضرت محمد (صلی‌الله‌علیه‌وآله) است.

آقای رحمتی که از سخن بچه‌ها به وجد آمده بود، گفت: «آفرین! نکته‌های ارزشمندی را گفتید.»

زندگی مثل کوه‌پیمایی است که اگر نقشه‌ی راه و راهنما نداشته باشیم، نمی‌توانیم به راحتی به قلّه برسیم. راهنمای آگاه، مسیر رسیدن به قلّه را خیلی خوب می‌داند، می‌داند که چه پرتگاه‌ها و چه خطرهایی در برابر ماست. پیامبران بهترین راهنمایان زندگی هستند. آنها با دلسوزی و مهربانی، مراقب همه بودند و به بهترین شیوه انسان‌ها را هدایت می‌کردند. بعد از صحبت‌های آقای رحمتی، قرار شد بچه‌ها از چیزهایی که درباره‌ی زندگی هر یک از پیامبران شنیده‌اند، صحبت کنند. بحث با شور و شغف خاصی در هوای دلپذیر بالای کوه ادامه پیدا کرد....

بدانیم

یکی دیگر از اصول دینی ما مسلمانان، نبوت (پیامبری) است؛ یعنی خداوند مهربان، پیامبرانی را از میان انسان‌های خوب و نیکوکار برگزید تا به هدایت و راهنمایی مردم بپردازند و آنان را با دستورهای الهی آشنا کنند. آنها انسان‌ها را به خوبی‌ها دعوت می‌کردند و از بدی‌ها باز می‌داشتند؛ با ظلم ظالمان و ستمگران مبارزه می‌کردند و یار مظلومان و نیکوکاران بودند.

برایم بگو

پیامبران به مردم کمک می‌کردند تا....

تدبّر کنیم

این آیات و ترجمه‌ی آنها را بخوانید. هر آیه به چه مطلبی درباره‌ی پیامبران اشاره می‌کند؟

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ
خداوند بر مؤمنان منت گذاشت (و نعمت بزرگی به ایشان بخشید)؛ هنگامی که
برای آنها پیامبری از میان خودشان فرستاد.

سوره‌ی آل عمران، آیه‌ی ۱۶۴

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ
ما رسولان خود را با دلایل روشن فرستادیم و با آنها کتاب آسمانی نازل کردیم.

سوره‌ی حدید، آیه‌ی ۲۵

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ
ما برای هر امتی، پیامبری فرستادیم که (می‌گفت): «خدای یکتا را پرستید».

سوره‌ی نحل، آیه‌ی ۳۶

گفت و گو کنید

درباره‌ی هر یک از پیامبران اولوالعزم چه می‌دانید؟ در گروه‌های خود گفت‌وگو کنید و نتیجه‌ی آن را به کلاس گزارش دهید.

ایستگاه فکر

برای آشنا شدن با آموزه‌های پیامبران چه راه‌هایی را می‌شناسید؟

تحقیق کنید

به جز پیامبران اولوالعزم، داستان زندگی کدام‌یک از پیامبران در قرآن آمده است. یکی را انتخاب، و خلاصه‌ی آن را برای دوستانتان بیان کنید.

سرور آزادگان

درس سوم

عصر عاشورا بود

و سرزمین کربلا آماده‌ی ثبت حماسه‌ای دیگر! این بار نوبت که بود؟
گام‌هایش استوار بود و قلبش بی‌قرار.
نوجوانی چهارده ساله با چهره‌ای تماشایی که چون پاره‌ی ماه می‌درخشید.
آینه‌ی تمام‌نمای پدر بود. پدرش قهرمان جنگ‌های صفین و نهروان بود و او

قهرمان کربلا!

کنار عمو آمد. چشم‌هایش گواهی می‌داد که حرف دلش چیست!
امام حسین (علیه السلام) با نگاهی سرشار از تحسین به قاسم نگریست؛ قطره‌ی اشکی
بر گونه‌ی امام غلتید و بر زمین چکید.

چه لحظه‌ی جانسوزی! برایش سخت بود برادرزاده‌اش را که تازه
به سن نوجوانی رسیده بود به مبارزه با کسانی بفرستد که هیچ رحمی
نداشتند.

— قاسم جان! ای یادگار برادرم، به خیمه‌ها برگرد!

اما قاسم تصمیم خود را گرفته بود؛ می‌خواست به میدان جنگ برود. دستان عمو را محکم در
دست گرفت و غرق بوسه کرد و با چشمان خیس بر خواسته‌ی خویش پافشاری کرد.
پس از اصرار فراوان، امام به او اجازه داد و قاسم را به سوی میدان جنگ بدرقه کرد؛
سپس دست‌ها را برای دعا بالا برد و او را به خدا سپرد.

قاسم، شمشیر به دست و الله اکبر گویان بر دشمن تاخت و لرزه بر اندامشان انداخت.

یک نوجوان، یک قهرمان عالم، همه حیران او

زیباتر از مهتاب بود آن چهره‌ی تابان او

دشمن سراپا ترس شد از قدرت ایمان او

از این سو به آن سو حمله می‌کرد و جوانمردانه می‌جنگید. بسیاری را به هلاکت رساند و دشمن را بر خاک ذلت نشانید.

ناگهان از همه سو بر او هجوم آوردند و سرو قامتش را بر خاک انداختند.

صدای قاسم بلند شد و عمو را صدا زد.

امام حسین (علیه السلام) شتابان خود را به بالین قاسم

رساند، در کنارش زانو زد و پیکرش را در آغوش گرفت.

بدن گلگونش بوی گل‌های بهشت می‌داد. امام با مهربانی و عطوفتی توصیف‌ناپذیر نگاهش کرد و فرمود:

«به خدا قسم برای عمویت سخت است که تو او را صدا بزنی و او نتواند جواب بدهد.»

قیام امام حسین (علیه السلام)

پس از اینکه حضرت محمد (صلی الله علیه و آله) از سوی خداوند به پیامبری انتخاب شد، افراد ظالم و ستمگر، که حاضر به پذیرش دستور خداوند نبودند، تصمیم گرفتند از هر راهی، دین اسلام را از بین ببرند؛ اما تلاش‌ها و مقاومت‌های پیامبر باعث شد این دشمنان نتوانند به خواسته‌های خود برسند.

بعد از پیامبر، معاویه به جنگ با امام علی (علیه السلام)، که جانشین پیامبر بود، برخاست. بعد از امام علی (علیه السلام)، فرزندش امام حسن (علیه السلام) نیز با نقشه‌ی معاویه به شهادت رسید. در سال ۶۰ هجری قمری، معاویه از دنیا رفت و فرزندش یزید به حکومت رسید. یزید اهل کارهای زشت و ناپسند بود؛ به نماز چندان اهمیتی نمی‌داد و احکام دینی را رعایت نمی‌کرد. او آشکارا دین اسلام و حضرت محمد (صلی الله علیه و آله) را مسخره می‌کرد. فساد او در مردم نیز اثر گذاشته بود. یزید می‌خواست دین اسلام را ریشه‌کن کند و آن را نابود سازد. وقتی به امام حسین (علیه السلام) خبر دادند که یزید به حکومت رسیده است، فرمود:

«وای بر اسلام که به حاکمی چون یزید گرفتار شده است.»

امام حسین (علیه السلام) در برابر یزید قیام کرد و با فرزندان و خانواده‌اش از مدینه خارج شد. امام مردم را به مبارزه با یزید دعوت می‌کرد و درباره‌ی هدف خود از قیام می‌فرمود:

«همانا من برای اصلاح امت جدم قیام کرده‌ام.
من می‌خواهم امر به معروف و نهی از منکر کنم.»

اما عده‌ی کمی با او همراه شدند و او را یاری کردند. سرانجام در روز دهم محرم سال ۶۱، امام حسین (علیه السلام) و هفتاد و دو تن از یارانش در صحرای کربلا در مقابل لشکر یزید ایستادند و به شهادت رسیدند. پس از شهادت امام حسین (علیه السلام)، مردم از خواب غفلت بیدار شدند و با الگو گرفتن از قیام امام حسین (علیه السلام) در مقابل یزید ایستادند.

برایم بگو

چه قیام‌هایی می‌شناسید که با الگو گرفتن از قیام امام حسین علیه السلام، علیه ظلم و ستم انجام شده است؟

بگرد و پیدا کن

رفتار حضرت قاسم (علیه السلام) شما را یاد چه چیزهایی می‌اندازد؟

.....
.....

کامل کنید

پاسخ سؤالات زیر را به ترتیب اعداد داده شده از راست به چپ در جدول قرار دهید: سپس حروف را به ترتیب کنار هم بخوانید. رمز جدول، یکی از سخنان امام حسین (علیه السلام) است.

۱- نام خواهر امام حسین (علیه السلام)؛ پیام‌رسان کربلا (۴-۷-۱۲-۱۳) ←

۲- جاری شدن اشک از چشم‌ها (۳-۲-۱۷-۱) ←

۳- وقتی به هم می‌رسیم به یکدیگر می‌گوییم (۶-۲۰-۱۴-۸) ←

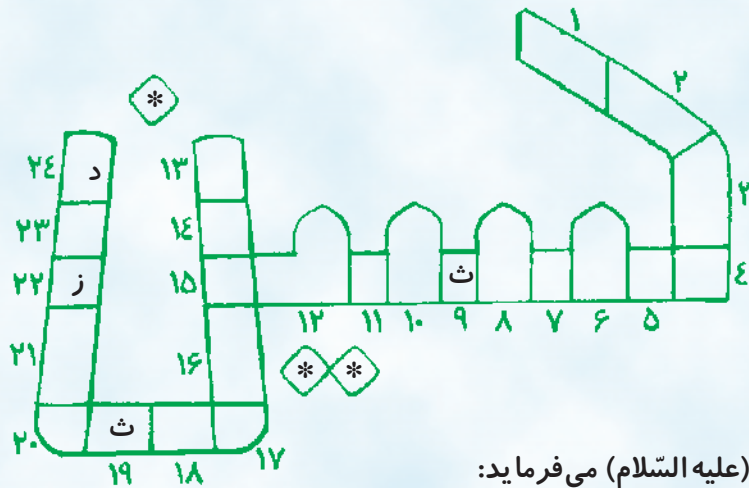
۴- تعداد جزءهای قرآن کریم (۶-۲۱) ←

۵- چه بسا با خواست خدا عده‌ای ... بر عده‌ای زیاد پیروز شوند (سوره‌ی بقره، آیه‌ی ۲۴۹)

(۱۵-۱۱) ←

۶- دعایی از امام علی (علیه السلام) که معمولاً شب‌های جمعه خوانده می‌شود (۵-۱۸-۲۳-۱۰) ←

امام حسین (علیه السلام) می‌فرماید:

بیعت نمی‌کند.

به نظر شما این جمله با موضوع درس چه ارتباطی دارد؟

ایستگاه فکر

در زمان حکومت بنی‌امیه، اگر عاشورا و فداکاری خاندان پیامبر نبود، چه اتفاقی برای اسلام می‌افتاد؟

بررسی کنید

پیامبر اسلام (صلی الله علیه وآله): امام حسین (علیه السلام) چراغ هدایت و کشتی نجات است.

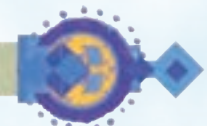
- کشتی برای اینکه بتواند انسان‌ها را در دریای طوفانی نجات دهد، چه ویژگی‌هایی باید داشته باشد؟
- به نظر شما چرا امام حسین (علیه السلام) کشتی نجات معرفی شده‌اند؟
- چه کسانی می‌توانند سرنشینان این کشتی باشند؟

گفت و گو کنید

شما به عنوان یک نوجوان مسلمان برای زنده نگهداشتن نام و قیام امام حسین (علیه السلام) چه کارهایی انجام می‌دهید؟

خاطره گویی

گزارشی از برگزاری برنامه‌های عزاداری ماه محرم در محله‌ی خود تهیه، و آن را در کلاس برای دوستانتان بازگو کنید.

تحقیق کنید

در مورد دیگر کودکان و نوجوانانی که در حماسه‌ی کربلا حاضر بودند، تحقیق کنید و در کلاس برای دوستانتان بخوانید.

باغ سرسبز

تابستان آمده است ...
 چند بچه بدون توجه از خانه‌ی خود دور می‌شوند و به سراغ ماجراجویی می‌روند.
 آنها داخل دیواری که بین برگ‌ها پنهان شده است، یک در کوچک می‌بینند.
 با تعجب به هم نگاه می‌کنند. گویی می‌خواهند پیرسند این در به کجا باز می‌شود ...
 و برای بازکردن در تلاش می‌کنند!
 مهدی و هادی، بازی خود را قطع، و آنها را تماشا می‌کنند.
 بچه‌ها، زور بازویشان را به کار می‌گیرند و بالاخره در با صدای جیغ‌مانندی باز می‌شود.
 هادی جلو می‌رود و به آنها می‌گوید: «بچه‌ها ورود به این باغ ممنوع است».
 ولی آنها بدون توجه به هادی وارد باغ می‌شوند.
 مهدی می‌گوید: «بچه‌ها شما نباید بدون اجازه‌ی صاحب باغ وارد آن بشوید».
 آنها باز هم توجهی نمی‌کنند.
 یک باغ کوچک است؛ با دیوارهایی نسبتاً بلند و حوضچه‌ای پر از آب در وسط آن.
 هیچ کسی آنجا نیست.
 مهدی دوباره از بیرون باغ با صدای بلند به آنها می‌گوید: «شما اجازه ندارید در آن باغ بازی کنید ... آنجا مکانی خصوصی است».

اما آنها به گشت و گذار خود در باغ ادامه می‌دهند.
مهدی و هادی با تعجب به یکدیگر نگاه می‌کنند و می‌گویند: «آنها به تذکر ما توجه نمی‌کنند.
چگونه آنها را متوجه خطایشان کنیم؟»

بچه‌ها در گوشه‌ای از باغ یک دوچرخه پیدا می‌کنند؛ کمی خراب است، ولی راه می‌رود.
آن طرف‌تر یک نیمکت است و در کنارش درختی با انجیرهای رسیده. تمام اطراف پر از علف
است و بوی گل‌های معطر همه‌جا به مشام می‌رسد؛ گل‌های قرمز و زرد و ...
بچه‌ها فریاد می‌زنند: «جانمی جان ... این باغ جای خوبی برای بازی است!»
و شروع می‌کنند به خوردن انجیرها! و تعداد زیادی از گل‌ها را زیر پا له می‌کنند! سپس
چند نفری سوار دوچرخه می‌شوند و در حالی که با عجله، نزدیک به دیوار دور می‌زنند، فریاد
می‌کشند: «این باغ ماست ... باغ سرتی ما ... ناگهان ...!»

صاحب باغ با ابروهای گره‌خورده بچه‌ها را نگاه می‌کند. آنها از درد به خود می‌پیچند.

برایم بگو

هادی و مهدی برای آگاه کردن بچه‌ها چه کارهای دیگری می‌توانستند انجام دهند؟

.....

.....

تدبّر کنیم

این آیه را بخوانید.

وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ
وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ
باید از میان شما، جمعی باشند که را به دعوت
کنند و آنها را به کارهای فراخوانند و از
بازدارند. آنها همان رستگاران هستند.

سوره‌ی آل عمران، آیه‌ی ۱۰۴

- با استفاده از این کلمه‌ها، ترجمه‌ی آیه را کامل کنید: خوب؛ نیکی؛ دیگران؛ زشتی‌ها
- با توجه به معنای آیه به کار هادی و مهدی در دین چه می‌گویند؟
- تشویق به کارهای خوب چه اثری دارد؟
- تذکر در مورد کارهای بد چه ضرورتی دارد؟

بررسی کنید

کدامیک از جملات به «امر به معروف» و کدامیک به «نهی از منکر» مربوط است؟

خوش قول و خوش رفتار باشید تا همه شما را دوست داشته باشند.

امر به معروف

به نماز نگو کار دارم؛ به کار بگو وقت نماز است.

نهی از منکر

در کار دیگران تجسس نکنید.

مدرسه، خانه‌ی دوم ماست؛ در حفظ تمیزی و زیبایی آن بکوشیم.

گفت و گو کنید

- اگر کسی خطایی کند، شما چه می‌کنید؟
- اگر شما خطا کنید، دوست دارید چگونه شما را متوجه خطایتان بکنند؟

ببین و بگو

به کدامیک باید لبخند زد و به کدامیک باید اخم کرد؟ کدامیک را باید تشویق کرد؟ به کدامیک باید تذکر داد؟

اگر امر به معروف هم می‌خواهی بکنی، خیلی آهسته، مثل آینه باش!

آینه داد نمی‌زند: یقعات بد است!

وقتی روبه‌روی آینه می‌ایستی، جیغ نمی‌کشد: چرا موی سرت این‌جوری است؟! سکوت محض است،

هیچ‌کس خبردار نیست جز تو و آینه...

استاد حسن‌زاده آملی

شتران با ایمان

نامش صفوان بود و کارش کرایه دادن شتر به مسافران.
از یاران امام کاظم (علیه السلام) بود و در عصر هارون عباسی می‌زیست؛
همان خلیفه‌ای که مثل همه‌ی خلفای عباسی به ستمگری و کینه‌توزی و زراندوزی
عادت کرده بود!

آن سال، هارون می‌خواست با درباریان‌ش به سفر حج برود. او می‌خواست با سفر
حج، فریب کارانه، خود را فردی دین‌دار، نشان دهد.
هارون به یکی از مأموران‌ش گفت: «تعداد ما زیاد است و شترانمان کم. برو و چند شتر از
صفوان کرایه کن.»

مأمور هارون نزد صفوان آمد و درخواست خلیفه را گفت.
صفوان لحظه‌ای با خود اندیشید. از سویی هارون از دشمنان مولایش
امام کاظم (علیه السلام) بود و از سوی دیگر از این معامله‌ی
پرسود نیز نمی‌توانست بگذرد؛ زیرا هارون شتران
زیادی می‌خواست؛ آن هم برای چند ماه.
صفوان با خود گفت: «چه عیبی
دارد؟ هارون شتران را برای سفر حج
می‌خواهد و حج هم عبادتی ارزشمند
است و از این راه به سود زیادی هم
خواهم رسید!»

چند روز بعد خدمت امام کاظم (علیه السلام)
رسید. امام به او فرمود: «صفوان! کار پسندیده‌ای
نکردی!»

صفوان شگفت‌زده شد.

– کدام کار؟!

– کرایه دادن شتران به هارون.

– من شتران را برای سفر حج کرایه داده‌ام و هارون آنها را برای زیارت خانه‌ی خدا

می‌خواهد نه برای تفریح و شکار!

– آیا دوست نداری هارون تا زمان پرداخت کرایه زنده بماند؟

– آری آری! دوست دارم زنده بماند تا برگردد و کرایه‌ام را پردازد.
امام کاظم (علیه السلام) فرمود:
«هر کس زنده ماندن ستمگران را دوست بدارد از آنان است و در آتش دوزخ جای خواهد
داشت.»
صفوان از این هشدار مهم به خود آمد و سر به زیر افکند. برای نجات از ننگِ یاری کردن
ستمگر، همه‌ی شترانش را فروخت و به هارون کرایه نداد.

خدا در قرآن، همه‌ی ما مسلمانان را برادر یکدیگر شمرده و به ما سفارش فرموده است که به یکدیگر محبت بورزیم و انسان‌های با ایمان و نیکوکار را دوست بداریم. همچنین از کسانی که با دین خدا و پیامبر او و اهل بیتش (علیهم‌السلام) دشمنی می‌ورزند، دوری، و راه خود را از آنها جدا کنیم.
خداوند در قرآن می‌فرماید:

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ
محمد رسول خدا و یارانش، در برابر دشمنان کافر،
سرسخت و استوار، و با یکدیگر مهربان و نیک‌رفتارند.

سوره‌ی فتح، آیه‌ی ۲۹

تدبّر کنیم

در مورد پیام آیه‌ای که خواندید با دوستانتان گفت‌وگو کنید.
بر اساس این آیه، یکی از وظایف دینی ما مسلمانان، «تَوَلَّى» و «تَبَرَّى» است.
«تَوَلَّى» یعنی ما باید مؤمنان را که دوستان خدا هستند، دوست بداریم.
«تَبَرَّى» به این معناست که ما باید کافران ستمکار را، که دشمنان خدا هستند، دشمن بداریم و از آنها بیزاری بجوییم؛ چنان‌که حضرت ابراهیم (علیه‌السلام) وقتی فهمید سرپرست او بت‌پرست است و حاضر نیست از کار خود دست بردارد از او بیزاری جست:

فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَّأَ مِنْهُ
هنگامی که ابراهیم فهمید، سرپرستش دشمن خداست از او بیزاری جست.

سوره‌ی توبه، آیه‌ی ۱۱۴